

Φροντιστήριο «Διαλεκτική» Απαντήσεις Ιστορίας Νέο σύστημα

A1.

Πεδινοί: σελ. 77, Ως εισαγωγή μπορεί να χρησιμοποιηθεί: «Οι επαναστάτες ... νέο σύστημα» και «μέσα στην εθνοσυνέλευση ... όπως ονομάστηκαν».

Η κυρίως απάντηση είναι : σελ 77, «Οι πεδινοί ... μικροκαλλιεργητές». Αναγκαία όμως είναι η αναφορά της ένταξης της παράταξης στο πλαίσιο της εθνοσυνέλευσης του 1862 - 1864.

Ομάδα Ιαπώνων: σελ. 86, «Το μοναδικό νέο πολιτικό στοιχείο ... διαλύθηκε το 1908»

Λαϊκό κόμμα: σελ. 93 Ως εισαγωγή μπορεί να χρησιμοποιηθεί: «τα αριστερά κόμματα ... να ιδρύσουν κόμμα»

Κυρίως απάντηση: σελ. 93, «Πράγματι ... στους Φιλελευθέρους»

A2.

α	Σ
β	Λ
γ	Λ
δ	Σ
ε	Λ

B1.

σελ. 26 - 27, «Το πιστωτικό σύστημα της χώρας ... ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας»

B2.

σελ. 104 - 105, «Στην πολιτική πρακτική ... αντίπαλη παράταξη». Η εισαγωγική παράγραφος δεν είναι χρήσιμη , γιατί αναφέρεται στις κοινωνικές ομάδες που στήριξαν το Κόμμα , ενώ τα περί συντάγματος της τελευταίας παραγράφου δεν είναι αναγκαία, αλλά δεν μπορούν να θεωρηθούν εντελώς άσχετα, λόγω των δυσκολιών που συναντήθηκαν κατά την ψήφισή του. Σχετικά με την επόμενη αναφορά στις εκλογές του 1928, 2^η φάση κατά το σχολικό βιβλίο, μερικοί μαθητές κατέγραψαν ό τι αφορούσε στις εκλογές σελ. 105 – 106 «στις εκλογές ... περιορίζονταν». Κατά τη γνώμη μας δεν θα πρέπει να θεωρηθεί λάθος.

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Γ1.

Εισαγωγικά : Το θέμα αναφέρεται στην ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος και στις δυσκολίες που συνάντησε κατά τη λειτουργία της στην περίοδο της κρίσης του 1929. Τα παραθέματα των πηγών προέρχονται από έμμεσες δευτερογενείς πηγές.

A) Η Τράπεζα της Ελλάδος συστάθηκε με αφορμή το αίτημα της Ελλάδος στην Κοινωνία των Εθνών για παροχή πρόσθετου δανείου. Τότε «τέθηκε ... Ένα χρόνο αργότερα». (σελ. 53) Σύμφωνα και με το πρώτο παράθεμα η έναρξη της λειτουργίας της τοποθετείται στις 14 Μαΐου 1928, οπότε και ξεκίνησε την εφαρμογή του χρυσού κανόνα, που συνέδεε άμεσα τη δραχμή με την αγγλική λίρα. Ο Κ. Κωστής αναφέρει ότι έτσι όσοι είχαν δραχμές μπορούσαν ανά πάσα στιγμή να τις ανταλλάξουν με αγγλικές, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Αυτό προφανώς επηρέαζε τη συσχέτιση της αξίας του εθνικού νομίσματος, δηλαδή της δραχμής, με το εξωτερικό συνάλλαγμα της χώρας.» Ωστόσο κατά το σχολικό βιβλίο, σελ. 53, η Τράπεζα «πολύ γρήγορα πέτυχε... Ελευθερίου Βενιζέλου (1928 – 1932).»

B) Τα προβλήματα προέκυψαν μετά το ξέσπασμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 1929. Κατά το σχολικό βιβλίο «η περίοδος της ευφορίας ... 1929», σελ. 53. Βέβαια , «η παγκόσμια οικονομική κρίση... αισιοδοξία», σελ. 54.

Ωστόσο σύμφωνα με το Χ. Χατζηιωσήφ, η ελληνική κυβέρνηση και η Τράπεζα της Ελλάδος δεν μπορούσαν εύκολα να αποτρέψουν την ελληνική πτώχευση. Λόγω του εφαρμοζόμενου «χρυσού κανόνα» απαιτούνταν ανάλογη διαχείριση της αξίας της δραχμής, καθώς η υποτίμησή της θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις στην κάλυψη των ελληνικών δανειακών υποχρεώσεων. Πάντως η απομάκρυνση της μετατρεψιμότητας της δραχμής άρχισε κατά τον Χατζηιωσήφ από τα τέλη του Σεπτεμβρίου με ανάλογους και σταδιακούς περιοριστικούς όρους. Έτσι, οι πλούσιοι κεφαλαιούχοι , μεγάλοι βιομήχανοι της εποχής, εύκολα μπορούσαν να εξαγάγουν τα κεφάλαιά τους διασώζοντας τα στο εξωτερικό, λίγο πριν τη δημοσιοποίηση της απαγόρευσης σχετικών δραστηριοτήτων. Γι' αυτό καταγγέλθηκε ο πρώτος διοικητής της ΤτΕ Αλέξανδρος Διομήδης.

Παρόλα αυτά η ελληνική κυβέρνηση του Ελ. Βενιζέλου δεν έκανε αποφασιστικές κινήσεις για την άρση της μετατρεψιμότητας, πράγμα που ο ιστορικός αποδίδει στις οικονομολογικές αντιλήψεις που κυριαρχούσαν την εποχή αυτή στη χώρα.

Σύμφωνα με το σχολικό βιβλίο «οι προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης ... των εξωτερικών δανείων». Σελ. 54.

Σε σχέση με τις εσωτερικές και εξωτερικές συναλλαγές του ελληνικού κράτους μπορεί να αναζητηθεί η απάντηση στη σελ. 54, από «έτσι εγκαινιάστηκε... θετικά στοιχεία». Βέβαια σε αυτή την περίπτωση θα έπρεπε να διευκρινιστεί ότι οι εξεταστές αναφέρονται στα μετά την κήρυξη της πτώχευσης του 1932 και όχι απλώς στις συνέπειες της κρίσης του 1929. Έτσι , θα μπορούσε με αυτό το θέμα να συσχετιστεί και η κερδοσκοπική δράση των Ελλήνων βιομηχάνων.

Δ1.

Το θέμα αναφέρεται στο Ρωσικό Κόμμα, που σχηματίστηκε, όπως και τα άλλα ξενικά κόμματα κατά τη διάρκεια της ελληνικής επανάστασης (1825 – 1826) και οδηγήθηκε, όπως και τα άλλα, σε παρακμή και διάλυση μετά το τέλος του Κριμαϊκού πολέμου. Τα παραθέματα που δίνονται προέρχονται από δευτερογενείς έμμεσες μεταγενέστερες πηγές, ιστοριογραφικά κείμενα των John Petropoulos, Χαρίτωνος Κοριζή , G. Herring, καθώς και από κείμενο των Ιω. Πετρόπουλου και Αικ. Κουμαριανού στην Ιστορία του Ελληνικού Έθνους της Εκδοτικής Αθηνών. Στο δεύτερο από αυτά αναδημοσιεύεται μικρό απόσπασμα από

εφημερίδα της εποχής του 19^{ου} αιώνα, για την οποία όμως δεν αποδίδεται και σχετική παραπομπή, επομένως δεν σημειώνεται ως διαφορετική πηγή.

(Από το σχολικό βιβλίο απαιτούνται κυρίως οι σελ. 66 – 68.)

Α) Σύμφωνα με το σχολικό βιβλίο σε αντίθεση με τις σχετικά ασαφείς θέσεις και τη συγκεκριμένη ιδεολογία του γαλλικού κόμματος, το ρωσικό χαρακτηριζόταν από σταθερές πολιτικές θέσεις. Το κείμενο Β παρουσιάζει την άποψη ότι αυτό δεν ίσχυε παρά μόνο στο θέμα της σύνδεσης του με την Ορθοδοξία. Γενικότερα επιβεβαιώνεται όμως η άποψη ότι η Ρωσία μπορούσε να βρει αποδοχή από μεγάλο τμήμα του πληθυσμού, επειδή ήταν η μοναδική Μεγάλη Δύναμη με ορθόδοξο χριστιανικό δόγμα.

Ήδη κατά την τουρκοκρατία ο G. Herring (κείμενο Γ) επιβεβαιώνει ότι οι Έλληνες έβλεπαν τον Τσάρο σαν μελλοντικό απελευθερωτή τους, αφού η Ρωσία ήταν συνδεδεμένη στη συλλογική μνήμη και στις διπλωματικές πράξεις με τους ρωσοτουρκικούς πολέμους και κυρίως με τη συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774), που νομιμοποίησε την παρέμβαση του Τσάρου στα εσωτερικά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας για λογαριασμό των Ορθοδόξων Χριστιανών. Σύμφωνα με τη συνθήκη αυτή τα ελληνικά εμπορικά πλοία έπλεαν με τη ρωσική σημαία, στοιχείο που τους απέδωσε μεγάλες ευκαιρίες πλουτισμού.

Σύμφωνα με το Β παράθεμα, το Ρωσικό κόμμα υποστήριζε ότι η Ρωσία μέσω των διαρκών ρωσοτουρκικών πολέμων θα εκδίωκε οριστικά τους Τούρκους από τη Χερσόνησο του Αίμου. Επί πρόσθετα ο ρόλος της Ρωσίας εξιδανικευόταν από τους Έλληνες ήδη από τα χρόνια της τουρκοκρατίας, αφού τη θεωρούσαν προστάτιδα όλων των Ορθοδόξων. Με την έννοια αυτή ταυτιζόταν η υποστήριξη του κόμματος με την υποστήριξη της Ορθοδοξίας και των εθνικών δικαίων σε τέτοιο βαθμό που δημοσιογραφικό όργανό του της εποχής, η εφημερίδα *Αιών*, ζητούσε τη μετονομασία του σε κόμμα *Εθνικό*, που εργάζεται για τη θριαμβευτική μελλοντική πορεία του έθνους.

Χαρακτηριστικό του ρωσικού κόμματος ήταν η άκρως συντηρητική στάση σε όλες τις επιλογές του. Το θεμέλιο της κοινωνικής τάξης ήταν γι' αυτό η θρησκεία. Σ' αυτήν βασιζόταν και η νομιμότητα της εξουσίας. Έβλεπε την Εκκλησία σε διαρκή κίνδυνο, με τρόπο υπερβολικό και σύμφωνα με το κείμενο Δ, και καταπολεμούσε τον κοσμοπολιτισμό και την οποιαδήποτε αποστασιοποίηση από τις παραδόσεις. Η ξενοφοβία, όπως επίσης η άρνηση του διαφωτισμού και της δυτικής παιδείας αποτελούσαν κυρίαρχες αντιλήψεις των μελών του.

Τη θέση για αποφυγή συντάγματος ενίσχυε η άποψη περί ανωριμότητας του ελληνικού λαού. Οι Ρωσόφιλοι υποστήριζαν ότι κάποιοι ικανοί πολιτικοί γνώριζαν τα προβλήματα του λαού καλύτερα από τον ίδιο, κι αυτοί θα έπρεπε να κυβερνήσουν. Ήταν κατά κύριο λόγο αντισυνταγματικοί, υπέρ ενός συγκεντρωτικού συστήματος διακυβέρνησης και κατά της πολυφωνίας. Ανάλογες απόψεις υποστηρίζει και ο Χ. Κοριζής ότι υιοθετούσε ο αρχηγός Θ. Κολοκοτρώνης, που θεωρούσε τον ελληνικό λαό ανώριμο για σύνταγμα. Καθώς σε άλλα θέματα του πολιτικού πεδίου ήταν ασαφείς οι θέσεις του ρωσικού κόμματος, σύμφωνα με τον John Petropoulos, άλλοτε υποστήριξε το απολυταρχικό πολίτευμα και άλλοτε πιο φιλελεύθερες θέσεις, σχετικές με τη θεσμοθέτηση

συντάγματος και το ρόλο του βασιλιά στο πολίτευμα. Ο τελευταίος με τη συμπεριφορά και τη στάση του συχνά καθόριζε τις πολιτικές αντιλήψεις που κυριαρχούσαν στο κόμμα.

Αυτό απαιτούσε την ίδρυση ενός ισχυρού κράτους, το οποίο, σε συνεργασία με τη Ρωσία και το Οικουμενικό Πατριαρχείο, θα φρόντιζε για την καθαρότητα της πίστης και θα αναγνώριζε στην Εκκλησία κυρίαρχη θέση.

Πράγματι και κατά το σχολικό βιβλίο το ιδιαίτερο πρόβλημα που έβλεπε το κόμμα των «ναπαίων» (όπως αλλιώς ονομαζόταν), στην περίοδο της βαυαροκρατίας, δεν ήταν ο αυταρχισμός του καθεστώτος, αλλά οι κίνδυνοι που αντιμετώπιζαν η πίστη και η Εκκλησία από τα μέτρα που ψήφισε η αντιβασιλεία, π.χ. το αυτοκέφαλο της Ελληνικής Εκκλησίας, η οποία έως τότε υπαγόταν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Θεωρούσαν ότι η υποταγή της Εκκλησίας της Ελλάδας στο Πατριαρχείο επέτρεπε στη Ρωσία να επεμβαίνει για την προστασία των ορθοδόξων. Στην απόφαση για το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας οι ναπαίοι άσκησαν έντονη αντιπολίτευση.

Ζητούσε, κατά τον John Petropoulos, ορθόδοξο μονάρχη και ενίσχυση των σχέσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος με το Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης, συνεργάστηκε όμως, όπως ξέρουμε, με τον Όθωνα, όταν χρειάστηκε, και αναγνώρισε το εκκλησιαστικό καθεστώς, όπως ρυθμίστηκε με το σύνταγμα του 1844. (σχόλιο από σ. 73.)

B) Το Ρωσικό κόμμα προκειμένου να προσεγγίσει ευρύτερα στρώματα, απευθυνόταν συχνά στο θρησκευτικό συναίσθημα των Ελλήνων. Με το κόμμα αυτό συμπαρατάχθηκαν, ιδίως κατά την εποχή της διακυβέρνησης της χώρας από τον Καποδίστρια, όσοι είχαν υποφέρει ιδιαίτερα κατά την εποχή της Επανάστασης και κατά τους εμφύλιους πολέμους: οι ακτήμονες, οι μικροϊδιοκτήτες γης, αγωνιστές και χαμηλόβαθμοι αξιωματικοί, μοναχοί, και δημόσιοι υπάλληλοι που διορίστηκαν από τον Καποδίστρια και μετά τη δολοφονία του απολύθηκαν.

Οι κοινωνικές ομάδες που υποστήριξαν το Ρωσικό κόμμα, κατά το κείμενο Δ, βρίσκονταν στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα, στη λαϊκή μάζα, αλλά και σε κοσμικούς και κληρικούς που χαρακτηρίζονταν από έντονη προσκόλληση στα θρησκευτικά και εκκλησιαστικά ζητήματα. Το γεγονός ότι η οθωνική βασιλεία συνδυάστηκε με διαλύσεις μοναστηριών και με το καθολικό θρήσκευμα των αντιβασιλέων αρχικά και του βασιλιά μετέπειτα, έδωσε αφορμή για φανατικές παρεμβάσεις του κατώτερου κλήρου υπέρ του ρωσικού κόμματος.

Στο κείμενο του G. Herring αναφέρεται επίσης ότι το Ρωσικό κόμμα το υποστήριξαν και πλούσιοι έμποροι τόσο της διασποράς και κυρίως της Μαύρης Θάλασσας όσο και οι κάτοικοι των νησιών του Αιγαίου. Συγκεκριμένα Έλληνες έμποροι πλούτισαν από τη δραστηριοποίησή τους στη Μαύρη Θάλασσα, μετά τη συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή, ενισχύθηκαν ελληνικές παροικίες στην περιοχή, όπως αυτή της Οδησσού, όπου συγκροτήθηκε η Φιλική Εταιρεία, και ελληνικά νησιά, όπως αυτό των Σπετσών, απέκτησαν μεγάλη οικονομική δύναμη και επιρροή, γι' αυτό και στο τελευταίο το κόμμα είχε ισχυρούς υποστηρικτές.

Όλα αυτά έχασαν τη σημασία τους σταδιακά κατά την περίοδο μεταξύ των δύο συνταγμάτων (1844 – 1864), οπότε οι συνταγματικές ρυθμίσεις για τα εκκλησιαστικά ζητήματα και ο Κριμαϊκός πόλεμος με τη ρωσική ήττα οδήγησε στο τέλος και του Ρωσικού κόμματος.

Τις προτεινόμενες απαντήσεις συνέταξαν οι φιλόλογοι - ιστορικοί : **Στέλλα Αλιγιάκη,**
Κρυσταλία Κουτσαμένη

διαλεκτική